
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Pérez León, Laia; Serradell Pumareda, Olga, dir. Sociologia i moviments socials : dones, alts càrrecs i federacions esportives a Catalunya. 2021. (819 Grau en Sociologia)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/249756>

under the terms of the license

Informe final TFG

**Sociologia i moviments socials: Dones, alts
càrrecs i Federacions Esportives a Catalunya.**

Laia Pérez i León

Facultat de CCPP i de Sociologia, Universitat Autònoma de Barcelona, Catalunya

20 de maig de 2021 / Tutora: Olga Serradell

Nunca dudes que un pequeño grupo de ciudadanos y ciudadanas pensantes y comprometidas pueda cambiar el mundo. De hecho, son los únicos que lo han logrado. Margaret Mead

JUSTIFICACIÓ: EL PER QUÈ?

El present treball se centra a estudiar la situació en què es troba el paper de les dones dins les Federacions Esportives a Catalunya.

Les motivacions d'aquest treball són diverses: la lluita del moviment feminista per conscienciar i demostrar que encara que les oportunitats dins el món laboral hagin canviat, les dones ens seguim trobant en el mateix punt, perquè no s'aconsegueix res ni s'aporta cap valor afegit si mentre a les dones formen part dels alts càrrecs se'ls hi continua tractant des d'expectatives de lideratge per raó de gènere. És a dir, continuen existint els prejudicis i estereotips de gènere. Davant d'aquestes circumstàncies el moviment feminista actua i intenta frenar els diferents elements que ens impedeixen avançar dins l'àmbit esportiu. Per tant, el treball també neix amb la idea d'explicar i donar veu a les diferents solucions i alternatives que el moviment feminista proposa i dur a terme per aconseguir la igualtat d'oportunitats i la igualtat de condicions dins les federacions esportives.

Finalment, però no menys important l'última motivació que m'ha portat a desenvolupar aquest treball, és una motivació de caràcter més personal, ja que he sigut esportista durant molts anys de la meua vida i durant els quatre anys del grau de sociologia la perspectiva de l'esport ha estat un tema que considero que no se li ha donat la suficient importància que mereix.

Objectiu general

L'objectiu del treball és identificar i definir les causes de la discriminació de gènere a l'àmbit esportiu. Cal identificar les principals causes que poden explicar el perquè les dones tenim més dificultat per accedir als llocs de responsabilitat. L'arrel de l'exclusió de les dones en la pràctica esportiva no es pot separar de la discriminació que hem patit en el transcurs de la història de la nostra societat, és per això, que és pertinent i necessari identificar les causes que provoquen la discriminació i l'exclusió.

Les dones al llarg de la història hem viscut i vivim, en una societat patriarcal on se'ns ha assignat un rol social, el qual conjuntament amb la divisió sexual del treball, ha limitat encara més la nostra presència a l'espai públic. I consegüentment, se'ns ha limitat la participació en l'esport, el que ens ha portat a acabar tenint moltes dificultats per arribar als alts càrrecs del sector. Encara que, actualment, la pràctica esportiva ara sigui més accessible i equitativa per a tothom, avui dia encara ens seguim trobant amb aquestes desigualtats que han estat presents sempre a la nostra societat.

Objectius i preguntes de la investigació

A través de la identificació, l'estudi i el reconeixement de les discriminacions històriques de gènere a l'àmbit esportiu, cal esmentar la importància del moviment feminista, com a moviment social, que a través de la mà de reivindicacions i protestes durant la seva història ha aconseguit amb els seus avenços que es visibilitzi l'esport femení, que la presència de dones en el món esportiu incrementi, així com l'augment de dones en l'espai públic i a llocs de treball d'alta importància.

Les preguntes que es plantegen són:

- Com es pot contribuir a trencar el sostre de vidre perquè les dones puguin accedir de forma més igualitària als alts càrrecs de les federacions esportives?
- Quins obstacles o limitacions han patit o segueixen patint les dones per poder arribar a ocupar càrrecs en la gestió de direcció dins les Federacions Esportives Catalanes?

Així doncs a partir d'aquestes preguntes els objectius específics són:

- Conèixer les solucions que el moviment feminista o altres factors proposen per trencar amb aquesta discriminació de gènere.
- Descobrir quina és la visió de les persones que treballen en Federacions Esportives Catalanes i la percepció externa de la ciutadania respecte a aquest tema.
- Visualitzar quins són els factors o obstacles que condicionen a les dones a arribar a càrrecs de direcció.

Metodologia

S'ha dut a terme una anàlisi documental a partir de diferents articles científics; recerca, teòrics, metodològics així com de revisió o d'estudi recopilatori. Aquesta anàlisi documental s'ha anat intercalant amb dades secundàries extretes de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), Instituto Nacional de Estadística (INE), el Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS) i l'Observatori Català de l'Esport a partir del Consell Superior d'Esports.

Posteriorment s'ha dut a terme una part empírica a través de dos mètodes: entrevistes profunditzades i una enquesta. D'aquesta manera s'ha pogut obtenir la visió d'aquelles persones que

treballen dins les Federacions Esportives Catalanes i la percepció externa que té la ciutadania vers la situació del paper de les dones en els alts càrrecs dins les Federacions Esportives Catalanes.

MARC TEÒRIC

Sociologia de l'esport amb perspectiva de gènere

Com en tots els àmbits d'estudi sociològic tradicionals es recullen les aportacions dels homes atorgant així menys importància a les investigacions realitzades per dones, és curiós perquè temes com la sociologia de l'esport enfocada en certa manera a la perspectiva de gènere els tracten i l'estudien homes, quan són les dones les que es troben en una situació de desigualtat i discriminació. En aquest punt cal parlar del fet que l'extensiva investigació sobre socialització dins i a través de l'esport només se centrava en l'estudi de nois i homes, però no obstant això algunes dones investigadores van començar a dedicar més interès a les dones i a examinar les seves experiències en l'esport i d'aquesta manera els factors socials i culturals més amplis d'aquest àmbit.

Va ser a principis dels anys 70 que sociòlogues com Dorothy Smith, Marcia Millman, Rosabeth Moss Kanter i sociòlogues de l'esport com Ann Hall van començar a escriure sobre els problemes dels biaixos androcèntrics en els seus respectius camps. Treballs més recents d'investigadores que adopten la perspectiva feminista, critiquen i intenten superar arran de les seves investigacions aquestes debilitats teòriques i metodològiques que es donen a entreveure en els diferents camps de la societat. Autores com Susan Birell i Nancy Theberge centren les seves investigacions des d'una perspectiva cultural feminista,

ens introdueixen al món social de les dones en l'esport fent referència a factors socioculturals i polític-econòmics que han produït el canvi per les dones en l'esport (Costa i Guthrie, 1994).

Les primeres anàlisis veritablement sociològiques de les dones en l'esport va començar a finals dels 70, aquest incloïa la relació entre participació atlètica i assoliment acadèmica i els efectes de la participació esportiva sobre les actituds cap al joc (Theberge i Birell, 1994). La investigació sobre socialització a través de l'esport intenta identificar els efectes de socialització de l'experiència esportiva, es pregunta com pot ser que la participació esportiva influeixi en el desenvolupament de característiques populars i l'aprenentatge de rols no esportius. L'esport no és crític per la socialització en el sentit que la participació en l'esport sigui necessària o suficient per a l'aprenentatge de rols socials de gènere per dones i homes. És important com una entre moltes altres formes mútuament reforçades de producció cultural (Theberge, 1995).

En aquesta investigació, s'estudia la sociologia de l'esport des de la perspectiva de gènere. Aquesta es presenta com una línia transversal a la investigació social en l'esport. Com a tal pot ser aplicada i posada en practica en un gran nombre de temàtiques d'investigació. Pràcticament qualsevol realitat social en l'esport, i fora de l'esport, pot ser estudiada des d'un punt de vista de gènere. Partint de diverses investigacions i estudis que dins la sociologia de l'esport s'estan realitzant amb una perspectiva de gènere s'hi troba una gran diversitat de línies existents, en alguns casos es tracten temes purament socials, però en altres casos es realitzen de forma interdisciplinària, unint esforços i sabers. Algunes d'aquestes línies de

treball que s'han anat desenvolupant en els últims anys són les següents: mitjans de comunicació, socioeducatiu, sociohistòric, orientació i identitat de gènere, esport i corporeïtat, pràctica esportiva, psicologia social i gestió de l'esport (Piedra, 2019). En la nostra investigació ens centrarem sobretot en la importància de la línia de treball sobre gestió de l'esport.

La línia de gènere en la sociologia de l'esport ha de mirar al futur amb optimisme, ja que existeix un ampli camp d'acció i d'investigació. Determinades línies de treball com les que tenen a veure amb la diversitat sexual i identitat de gènere són línies noves en el nostre país que poden tenir un gran recorregut. Igualment, la interseccionalitat pot ser un camí per comprendre amb major profunditat la pràctica esportiva a Espanya (Agergaard, 2016; Benn et al, 2012; Simon i Azzarito, 2017 i Walseth, 2015). Combinar l'estudi de gènere i la lluita per la no opressió des de l'origen, l'ètnia, la classe social o la religió, són línies d'estudi que s'estan realitzant fora i que s'han de fomentar a Espanya.

Les dones en l'àmbit de gestió de direcció

La situació de les dones pel que fa a la presa de decisions en l'àmbit esportiu no difereix d'altres àmbits de la societat. Per entendre com ha evolucionat el paper de les dones en els alts càrrecs esportius, principalment faré èmfasi en els anys setanta. Any considerat com el període de presa de decisions de les mateixes dones sobre la seva situació general en l'esport, ja que durant l'època franquista, tot el pes de la gestió de l'esport femení requeia en les mans de la Secció Femenina i d'aquesta manera tots els llocs directius de responsabilitat eren ocupats per dones. Però va ser a partir del 1977 que

amb la unificació dels organismes directius de l'esport en les noves estructures institucionals, els llocs de responsabilitat van passar a mans dels homes, demostrant que l'àmbit del poder té rostre d'home mentre que les dones es queden totalment allunyades d'estar representades en aquesta esfera.

Durant les dues següents dècades les organitzacions de dones esportistes europees i americanes van fer sentir la seva veu en les Conferencias Mundiales sobre la Mujer organitzades per l'Organització de les Nacions Unides (ONU). En les declaracions es va fer referència a l'Educació Física i l'Esport, concretament en tres resolucions que es referien als llocs de decisió en l'esport, els aspectes educatius i els aspectes extraescolars de l'esport:

A escala mundial, les dones estan absents de les posicions administratives d'alt nivell on es determinen les polítiques i es prenen les decisions sobre l'esport en l'àmbit mundial. Dels 167 presidents dels Comitès Olímpics Nacionals del Món, només sis eren dones l'any 1992 i només cinc eren secretaries generals. Com a membres del Comitè Internacional, l'any 1994 només set eren dones i abans de 1981 no hi havia cap. El Comitè Olímpic Internacional l'any 1995 crea la Comisión Mujer y Deporte. L'objectiu d'aquesta comissió era el de potenciar la presència i la representació femenina en tots els àmbits de l'esport. Van realitzar diverses conferències, però en la Conferencia sobre Mujer y Deporte de Lausanne (1996), es va establir com estratègia de promoció la quota del 10% de presència de dones en els llocs esportius (amb l'objectiu de complir-ho l'any 2000). En la Conferencia de París (2000) es va elevar

al 20% aquesta quota (amb l'objectiu de complir-ho l'any 2005).

La Ley para la Igualdad Efectiva entre Mujeres y Hombres (Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo), va convertir en obligatòries moltes de les mesures que devien complir el Principi d'Igualtat d'Oportunitats entre dones i homes.

Segons la COE (2006) la participació de les dones en els llocs de responsabilitat dels diferents organismes esportius i administratius de l'esport, globalment, no superen el 10%. Les disposicions del Comitè Olímpic Internacional i d'altres organismes esportius han produït alguns efectes positius, com l'augment real de les dones en els Comitès Olímpics Nacionals. Només el 29% té el 20% de dones en els seus llocs de decisió, el 68% es mouen entre el 10% i el 20%, i el 98% té almenys una dona en la seva organització (Alfaro, E. Gómez, V.B. Pérez. G i Ferro, L.S. 2013). En el Comitè Olímpic Espanyol el percentatge és del 17,2% en les Federacions Esportives Espanyoles, del 20,3%, en les Direccions Generals de les CCAA del 35%, en les Unitats d'Esport Universitari del 33% i en el Consejo Superior de Deportes del 43,5%.

Respecte a les Federacions Esportives a Catalunya¹ pel que fa a el nombre de llicències federatives per sexe existeix una relació directa entre la divisió per sexe i competitivitat en les Federacions Esportives a Catalunya, la diferència entre ambdós sexes és radicalment significativa sobreentenen que l'esport federat en el seu conjunt compte amb més homes que no pas dones. Respecte a la composició de les juntes directives de les Federacions Catalanes podem observar una situació discriminatòria i de desigualtat pel que fa a l'oportunitat d'ocupar càrrecs de

---

¹ Vegeu annex 1, apartat 1.1

distribució de poder. És cert que actualment en l'any 2020 hi ha més representació femenina en les juntes directives que en el 2000, però cal mencionar que si no haguéssim progressat en un termini de vint anys seria força preocupant, però no obstant és evident que les àrees de distribució de poder de l'esport estan representades únicament per homes i que les dones es troben lluny d'aquesta esfera.

Actualment les magnituds indiquen que el paper de les dones en el món esportiu ha guanyat molt pes durant el segle XXI, segons l'informe estadístic sobre la taxa d'ocupació publicada per l'Institut Nacional d'Estadística (INE), l'any va tancar amb 82.000 treballadores, un 54,8% més que fa deu anys, les professionals del sector esportiu representen el 41,5% del total de la indústria esportiva, però quantes d'elles ocupen càrrecs de responsabilitat?

Segons la gestora esportiva Alba Fernández Valle en l'article "La gestión Deportiva en España liderada por mujeres" (2020), considera que hi ha hagut un canvi gradual cap a la igualtat entre dones i homes on es pot trobar un gran nombre de dones que s'han especialitzat en diverses professions esportives. Però la falta d'oportunitats laborals en l'àmbit laboral per les dones és un factor amb el qual ens hi trobem diàriament. En els últims anys en el Comitè Olímpic espanyol, només 13 dones van liderar alguna àrea del comitè. En l'actualitat únicament hi ha dues dones que presideixin federacions a Espanya, com són Vela i Salvament i Socorrisme.

En la actualidad, el acceso y la participación de las mujeres a la toma de decisiones se ha convertido en un objetivo de las políticas de los países de la Unión Europea y también de los Organismos

deportivos nacionales e internacionales. (Alfaro, E. Gómez, V.B. Pérez. G i Ferro, L.S. 2013)

De manera generalitzada, els càrrecs en què estan més presents les dones són els càrrecs menys importants i de menor rellevància (Puig i Soler, 2004). Com en qualsevol altre àmbit que tradicionalment hagi sigut considerat de domini masculí (sobretot els àmbits de poder), les dones hem de fer esforços molt superiors respecte als homes per poder aconseguir uns resultats similars i poder presentar credencials que provin que nosaltres també són coneixedores i competents en aquestes àrees. En la majoria de casos s'han d'adaptar al model de gestió masculí i demostrar amb major exigència la seva validesa. Per tant, les dones ens trobem constantment en una situació d'obligatorietat de demostrar la nostra efectivitat i per això es necessita una gran dosi de confiança (i això és un factor que moltes perdem pel camí). A més a més, qualsevol error que cometem serà més visible que si el comet un professional home en el mateix camp.

En preguntar a les poques directives esportives sobre les dificultats més importants que van experimentar en la seva promoció, aquestes no van assenyalar la forta competitivitat i la gran preparació dels seus rivals, sinó les barreres específiques de gènere (Pfister i Radtke, 2009), que les aturen i limiten per aconseguir els seus objectius.

OBSTACLES I LIMITACIONS EN L'ÀMBIT ESPORTIU

L'informe de l'Ajuntament de Barcelona "Dones en alts càrrecs" (2018) partint d'un estudi anomenat *Women in Business 2017* realitzat per la consultora Grant Thornton, diu que els resultats que es donen són que vuit de cada deu persones en càrrecs directius creuen que hi ha

barreres i limitacions que impedeixen l'ascens de les dones al poder de l'organització.

Per poder estudiar en quina situació es troba actualment el percentatge de dones que ocupen alts càrrecs dins les Federacions Esportives Catalanes cal començar primer per una anàlisi dels aspectes que provoquen les barreres que obstaculitzen tant la participació en l'àmbit esportiu com l'accés als llocs de responsabilitat i que precisament no en són poques.

Biològics i culturals

Enfocant l'obstacle biològic i cultural en l'àmbit esportiu, cal començar explicant que tant les dones com els homes no tenen cap problema ni dificultat per practicar esport, però la consideració social que tenen aquestes determinades pràctiques són les que condicionen i generen les etiquetes de gènere que fan d'obstacle perquè ambdues generes no puguin practicar el que vulguin i de la mateixa forma aquestes etiquetes obstaculitzen a les dones a ocupar càrrecs de responsabilitat, perquè històricament (i tristament) s'ha considerat que el gènere femení i el gènere masculí han d'estar identificats per uns estereotips específics.

Sistema educatiu

Existeix una discriminació en el sistema educatiu, però aquesta discriminació no incideix en els nivells d'èxit escolar sinó en el nivell de formació del gènere, devaluant la personalitat femenina de manera que les noies interioritzen el seu paper secundari i la seva inseguretats en el món públic. Per aquesta raó el seu comportament posterior a l'hora de fer front a situacions competitives, sigui en el món laboral o en l'esportiu, responen a una infravaloració personal, a una

inseguretats que fa que valorin menys els seus èxits a diferència dels nois, i d'aquesta manera tendeixen a abandonar. (Subirats i Tomé, 1992).

La tendència a naturalitzar les diferències entre nens i nenes porta a una desvinculació de base social, això es pot observar en el fet d'assignar determinats atributs immutables per cada sexe com per exemple que els nens són més moguts, més mandrosos, més rebels, més racionals, més innocents, més segurs i decidits, en canvi, les noies són més tranquil·les, més treballadores, més responsables, més emocionals, més manipuladores i més inestables. Els nens corrien a l'entrar i al sortir de l'aula. Pel que fa a l'espai ocupat entre uns i altres, en l'aula les noies ocupaven la franja del mig i els nois seien en les files davanteres i últimes, en el pati les noies només ocupaven les zones perifèriques en canvi els seus companys ocupaven les zones més centrals. Tradicionalment, els homes han ocupat un lloc privilegiat dels espais públics, mentre que en els espais privats són les dones les que ocupen el lloc central. Com podem observar aquest patró es repeteix en l'escola.

En paraules de Sheila Scato:

És necessari un nou programa de l'educació física, orientat cap a l'afirmació, la confiança, la salut, la bona forma física i la capacitat per desafiar les definicions patriarcals de submissió, passivitat, dependència, etc. (Fasting, 1992, 32).

Estereotips

Els estereotips se situen en el terreny de les creences. En aquesta investigació centrarem els estereotips sota el marc de les creences, valors i normes que estan implícites a la societat sobre l'activitat física i el món esportiu entre els homes i les dones. (William i Best, 1990).

La Oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Derechos Humanos defineix el concepte d'estereotips de gènere com una opinió o un prejudici generalitzat sobre atributs o característiques que homes i dones posseeixen o haurien de posseir o de les funcions socials que ambdues desenvolupen o haurien de desenvolupar.

Un dels estereotips amb més pes sobre les dones i els homes i que surten dels cànons establerts com a tradicionals de feminitat i masculinitat és el de l'homosexualitat. La construcció de l'home i de la dona implica l'heterosexualitat procreativa, la dimensió natural és un procés que passa amb el que és social. Per poder comprendre la constitució del sexe s'ha de comprendre la dictadura heterosexual. Els discursos opressius de l'homosexualitat donen per obvi que el que funda la societat és l'heterosexualitat. La societat heterosexual està fundada sobre la necessitat de l'altre/diferent en tots els nivells, no pot funcionar sense aquest concepte, l'altre/diferent és el dominant. El discurs no és simple ideologia, té manifestació física i violenta des de la ciència i els mitjans de comunicació com basa, el discurs és la realitat pels oprimits (Witting, M, 1992). En el món de l'esport, el fet de practicar una determinada activitat no comporta una tendència sexual o un altre, però tradicionalment s'ha associat així. Tradicionalment, qualsevol home que s'interessés per una pràctica esportiva considera "per dones" seria qüestionat per la seva sexualitat, suposat per aquest un rebuig per la societat. Però si observem un dels esports considerats tradicionalment "per homes" com és el futbol, i ens qüestionem quants jugadors professionals de futbol es coneix públicament que siguin homosexuals, la resposta és clara i curta: cap. És impossible trobar informació per

internet, l'homosexualitat actualment en alguns esports sobretot professionals és com un tabú, és trist que després de tots els progressos que s'han fet al llarg del temps, si dius públicament que ets homosexual això pugui acabar amb la teva carrera esportiva la qual has anat construint amb molt d'esforç i sacrifici al llarg de la teva vida.

Respecte a la situació d'estereotips dins el món laboral en concret en els càrrecs de responsabilitat, entrem a parlar de la funció de racionalització dels estereotips. L'estudi sobre "dones en els alts càrrecs" realitzat per l'Ajuntament de Barcelona (2018), explica que els estereotips permeten que els perceptors justifiquin les estructures existents dins d'un sistema social concret. Això es pot veure en el següent exemple: si als homes se'ls hi atribueix qualitat de lideratge considerades superiors a les de les dones i a aquestes se'ls hi atribueixen habilitats socials superiors a les dels homes, això porta a legitimar una situació que permet als homes gaudir de càrrecs professionals d'alt estatus i assigna a les dones els rols que requereixen característiques relacionades amb la calidesa emocional. D'aquesta manera les dones queden ubicades en nivells baixos de la jerarquia social i laboral. En conclusió, observem com els estereotips de gènere situen els homes en nivells alts i les dones en nivells considerats baixos i això fa que una dona en un càrrec gran sigui incongruent amb el tipus de comportament s'espera d'ella.

Mitjans de comunicació

Els mitjans de comunicació són eines decisives en la socialització de les persones. La presència i la imatge que es dona en aquests respecte a les dones és i serà determinant i clau a l'hora d'influir d'una forma o d'un altre en la població. És determinant pel fet que des dels mitjans

de comunicació es poden reforçar els estereotips i prejudicis que es propaguen tant en l'àmbit social com cultural respecte els dos sexes, servint de models i guiant així les conductes d'aquells que els vegin i vulguin imitar-les. En altres paraules, els mitjans de comunicació són considerats un important instrument de socialització i de transmissió de valors, ja que mostren pautes de comportament de forma conscient o inconscient, que es converteixen a vegades en models de referència per una societat. Per tant, de manera inevitable acaben creant una "realitat" que afecta la nostra visió del món i la seva comprensió.

Els estereotips i les imatges que transmeten s'arrelen profundament en les nostres mentalitats i perduren en el temps. Aquests estereotips tenen la característica de passar per inadvertits, i per aquest motiu resulten potents i eficaços: se'ns imposen sense donar-nos compte, i així es van forjant les nostres mentalitats. (Ortiz, 2001).

De entre todos los temas, escenarios y personajes posibles, que son muchos, los medios eligen aquellos que por razones económicas (ventas, expansión, audiencia), políticas (intereses y estrategias de grupo) o sociales (creencias, valores, tradiciones) consideran dignos de ser sometidos a un seguimiento informativo regular (Bach, A, 2000, 55).

Una primera aproximació a l'explicació de per què existeix tan poca representativitat del gènere femení en els mitjans de comunicació podria explicar-se a través dels estereotips de gènere en els mitjans de comunicació, els quals acaben establint certs prejudicis que són constants en el tractament de la informació quan aquesta es refereix a les

dones; les dones se les associa únicament a les tasques de reproducció, manteniment de la llar i la cura de la família; les dones han de ser fràgils i sentimentals mentre que els homes han de ser enèrgics, agressius i forts, l'esfera pública és pels homes i l'esfera privada i domèstica és per les dones.

Els mitjans de comunicació sembla que intentin ignorar diversos aspectes i el que acaben aconseguint i en certes ocasions amb èxit és que les imatges que obtenim d'homes i dones des dels mitjans de comunicació i que ens creiem, no corresponen del tot amb la veritable realitat social. La imatge de les dones i dels homes en els mitjans de comunicació encara no reflecteix la pluralitat de papers i funcions que ambdues desenvolupen en la societat actual, inclús hi ha seccions on la invisibilitat de les dones queda latent. Un dels factors que incideixen en aquest fet és la seva escassa presència com a font informativa. (Loscertales i Núñez, 2009).

No és únicament preocupant l'escassa presència femenina en els mitjans de comunicació², sinó que gran part dels mitjans reflecteixen la imatge de les dones com una imatge arrelada en una representació de rols de submissió i dependents: i quan s'arriba a presentar a la dona en l'àmbit de treball, aquesta apareix dedicada a professionals de segon nivell i en llocs des dels quals no competeix amb el món masculí. El resultat és la minimització de la situació laboral de les dones i la insistència de les tasques "femenines", entre les quals destaca la maternitat. (Menéndez, 2001). És d'aquesta forma que els mitjans de comunicació segueixen fomentant els rols tradicionals, en les revistes i en la publicitat les dones segueixen apareixent com un objecte sexual, tot i la intenció de

---

² Vegeu annex 1, apartat 1.2

tapar la imatge femenina amb un “façana” de modernitat i presentar-la desenvolupant rols professionals. Es continua mostrant a les dones preocupades pel seu aspecte físic i no per l'intel·lectual, a diferència dels homes que es mostren interessats pels esports i la tecnologia. (Menéndez, 2001; Ortiz, 2001).

Nuestra dignidad ha sido despedazada por medios que hacen uso de nuestros cuerpos, que los distorsionan; que nos transforman en objetos, en bienes de consumo vendibles (Kamla Bhasin, 1997, 15).

DONES I LIDERATGE

La socialització esportiva és una continuació de la socialització del rol sexual, que pels homes reforça unes característiques, les quals són desaprovades per les dones (Gresgon i Colley, 1996). En altres paraules, és com una continuïtat amb la socialització dins de trets conductuals masculins com ara la competitivitat i el lideratge, aquesta està en conflicte amb la socialització del rol sexual per les dones. Sembla, que aquesta incompatibilitat percebuda entre feminitat i la participació esportiva arriba a ser particularment aguda en l'adolescència, quan l'estatus de les noies arriba a estar estretament vinculat amb la seva feminitat (Engel, 1994).

Com s'observa amb el procés de socialització esportiva, tradicionalment el lideratge s'ha associat amb el gènere masculí. (Cheung i Halpern, 2010). Els alts càrrecs normalment estan caracteritzats amb propietats generalment atribuïdes als homes com: competitivitat, control, autoritat o orientació cap a la tasca, és a dir, desenvolupen trets més instrumentals. Aquestes consideracions fan que característiques pròpiament femenines com l'orientació i la preocupació pels altres, és a dir, trets

expressius i comuns, no siguin considerades esperables pels llocs de lideratge, fomentant així biaixos contra les dones en selecció, promoció i ocupació de llocs directius (Cuadrado, 2004).

És important parlar de què la literatura existent és complexa i molt heterogènia, els resultats que s'han anat obtenint han estat sovint contradictoris, o si més no, diversos. L'estat de confusió en què actualment es troba l'estudi del lideratge pot donar-se per la gran disparitat d'abordatges existents, els enfocaments restringits de la majoria dels investigadors i l'absència de teories abraçadores que integren els diferents descobriments aïllats. La majoria d'aquests estudis donen resultats diversos, que a vegades fan èmfasis en les característiques del líder, les seves conductes, el seu poder e influència o en factors situacionals (Yukl i Van Fleet, 1992).

Un dels estudis centrat entre el lideratge femení i masculí és el de l'autor Bernard Bass, una primera conclusió d'aquest estudi ens diu que el lideratge dut a terme per homes es basa en estils autocràtics i orientats únicament a la tasca, els estereotips més comuns d'aquest lideratge són: agressius, emprenedors, autosuficients, racionals, dominants i independents. Mentre que el lideratge dut a terme per les dones, es basa en un estil democràtic i orientat a les relacions humanes, els estereotips més comuns d'aquests lideratges són: la generositat, sensibilitat, comprensió, compassió, interrelació, emocionals i participatives.

Seguint aquesta línia, la Teoria de congruència del rol cap a les dones líders (Eagly i Karau, 2002), defensa que el prejudici cap a les dones líders és una de les causes d'aquestes dificultats que presenten les dones per poder accedir a

llocs de lideratge. Aquest prejudici procedeix de la incongruència entre les característiques atorgades tradicionalment al gènere femení i els requisits del rol del líder. El constructe clau de la Teoria és el de rols de gènere, és a dir, aquelles creences compartides sobre els atributs dels homes i les dones (Morales i Cuadrado, 2002). Les persones tendeixen a creure que per desenvolupar efectivament llocs de lideratge és necessari desplegar qualitats masculines, principalment en rols definits de manera més agèntic. S'ha d'anar amb compte, perquè davant d'aquestes circumstàncies hi ha dones que són líders i exerceixen el seu paper de lideratge amb un estil autocràtic i agressiu, és a dir, emfatitzen les seves qualitats de lideratge agèntic o masculí.

Però no obstant això, quan algunes dones arriben a ser considerades igual de competents que els seus companys, les persones tendeixen a considerar que violen les normes esperades socialment (o prescriptives) i reaccionen negativament davant d'elles (Butler i Geis, 1990). D'aquesta manera les dones poden ser avaluades negativament per dues raons: ja sigui perquè no despleguen les característiques que solen relacionar-se amb el lideratge efectiu o perquè, en el cas que les despleguin, són considerades poc femenines. De totes les formes existeix incongruència entre el rol de lideratge i el rol social. En conseqüència es veuen obligades a combinar atribuïts associats a l'estereotip masculí (assertivitat, competència, control) amb qualitats femenines, amb l'objectiu d'aconseguir no ser rebutjades principalment pels seus companys homes (Lupano i Castro, 2010). Les dones que s'afronten a les expectatives de lideratge de gènere es poden sentir obligades a mostrar el seu

valor afegit a l'organització i a fer-ho exhibint un lideratge social-emocional o comunitari. Això les posa en risc de ser considerades només per a llocs de lideratge relativament precaris en temps de crisi. Aquest fenomen s'anomena penya-segat de vidre (Viladot. M, 2018).

METODOLOGIA D'INVESTIGACIÓ

L'objectiu principal de les entrevistes³ és recollir la suficient informació per donar una resposta als objectius específics plantejats de la recerca teòrica. Els perfils de les persones entrevistades, és de persones que s'han dedicat a la gestió esportiva en diversos àmbits dins el món esportiu ja sigui coordinant projectes, portant la gestió d'usuàries i usuaris o realitzant la professió d'entrenador/a. Dos dels perfils han format part en algun moment d'alguna federació esportiva catalana, mentre que l'últim és esportista i entrenador, però no ha format part de cap federació.

Pel que fa l'enquesta⁴ de la mateixa manera que les entrevistes l'objectiu principal és recollir les suficients dades que han sigut 151, per poder-nos donar una resposta pels objectius específics plantejats de la recerca teòrica. L'enquesta és breu, però les preguntes que es realitzen són claus per poder obtenir uns bons resultats i contrastar-los amb la recerca teòrica elaborada anteriorment.

Gràcies a les dades de l'enquesta, i les respostes de les entrevistes s'ha pogut visibilitzar: les solucions que el moviment feminista o altres factors proposen per trencar amb aquesta discriminació de gènere, la visió de les dones treballadores en Federacions Esportives Catalanes i la percepció externa de la ciutadana respecte a aquest tema, els factors i

³ Vegeu annex 2, apartat 2.1

⁴ Vegeu annex 2, apartat 2.2

obstacles que condicionen a les dones a arribar a càrrecs de direcció.

Davant de la pregunta: en quina situació es troba el paper de les dones en els alts càrrecs dins les Federacions Esportives a Catalunya?, tota la informació obtinguda confirma que, tot hi haver avançat una mica en el terreny esportiu, les dones estem molt lluny d'aconseguir la paritat, com a mínim, en els alts càrrecs de direcció de les federacions esportives.

Que els estereotips es van perpetuant, a mesura que augmenta la responsabilitat disminueix el nombre de dones quedant reservat per elles càrrecs tècnics: entrenadores, arbitres, jutgesses, etc., o administratius: funcionaries, secretaries, administratives, etc. En la gran majoria de les vegades les dones segueixen adduint motius familiars i impossibilitat per conciliar la vida personal, familiar i laboral per no participar en càrrecs de responsabilitat i aquelles que ho fan és perquè compten amb ajudes per conciliar.

La majoria de les dones que participen de la gestió de l'esport ho fan en tasques administratives i no en exercici de poder. Si, al contrari, l'accés a aquests llocs de responsabilitat es realitza amb criteris objectius sobre la capacitat del/a aspirant està comprovat que augmenta el nombre de dones que ocupa el càrrec.

Cal esmentar la importància del moviment feminista, que a través de les reivindicacions i protestes durant la seva història ha aconseguit amb els seus avenços que es visibilitzi l'esport femení, que la presència de dones en el món esportiu incrementi, així com l'augment de dones en l'espai públic i a llocs de treball d'alta importància.

CONCLUSIONS I REPTES DE FUTUR

Tot i la lluita del moviment feminista per conscienciar i demostrar que encara que les oportunitats dins el món laboral hagin canviat, les dones ens seguim trobant en el mateix punt, perquè no s'aconsegueix res ni s'aporta cap valor afegit si mentre a les dones formen part dels alts càrrecs se'ls hi continua tractant des d'expectatives de lideratge per raó de gènere. Si que es cert que s'ha aconseguit pujar escalons en el terreny esportiu, però les dones estem molt lluny d'aconseguir la paritat, com a mínim, en els alts càrrecs dins les federacions esportives catalanes. Per poder acabar amb el concepte de lideratge tradicional en primer lloc, cal una ruptura ètica amb la tradició que entén el lideratge com quelcom heroic, perquè està directament relacionat amb la cultura del sacrifici i el risc amb què estem construïdes les persones en el nostre procés de socialització, que presenta una marcada codificació de gènere. En segon lloc, cal trencar amb la tradició patriarcal del martiri femení, associat intrínsecament al dolor, el patiment, la pèrdua, la renúncia i el dany. El martiri no implica acumulació de poder, sinó endurança i sacrifici. La tercera ruptura és de tradició moderna i es recolza en la figura de la superwoman: una figura de lideratge omnipotent, capaç d'assumir una doble, o fins i tot triple, càrrega de treball: el remunerat, el reproductiu i l'activista.

Per aconseguir trencar amb aquest sostre de vidre que s'ha anat creant a través de les barreres que limiten l'ascens de les dones en alts càrrecs i aconseguir més representació de les dones en els alts càrrecs dins les federacions esportives catalanes, caldrà fomentar i normalitzar la igualtat en l'educació física i la pràctica esportiva, coeducar a l'escola trencant prejudicis i estereotips, coeducar en els

clubs esportius incorporant la perspectiva de gènere a la gestió esportiva local, eliminar el llenguatge sexista i discriminador en professions de l'esport i finalment fer efectius els plantejaments legals de les lleis d'Igualtat i tota la normativa legal, sigui autonòmica o estatal, plantejaments pensats per a permetre la corresponsabilitat i la conciliació personal i professional, eliminar la bretxa salarial i superar el sostre de vidre, la infrarepresentació femenina i tota mena de discriminacions que es puguin donar entre homes i dones i altres gèneres no binaris.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Alfaro, E. Gómez, V.B. Pérez. G i Ferro, L.S. (2013). *Mujeres en puestos de responsabilidad dentro de las organizaciones públicas deportivas de la Comunidad de Madrid*. (n.1); pp. 40-53.
- Agergaard, S. (2016). Religious culture as a barrier? A counter-narrative of Danish Muslim girls' participation in sports. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 8(2), pp. 213-224.
- Butler, D i Geis, F. L. (1990). Nonverbal affect responses to male and female leaders: Implications for leadership evaluations. *Journal of Personality and Social Psychology*, (n. 58), pp. 48-59.
- Bach, M., Altés, E., Gallego Ayala, J., Plujà, M. i Puig, M. (2000). *El sexo de la noticia*. Barcelona: Icaria.
- Birrell, S, i Theberge, N. (1994). Ideological control of women in sport. In M. Costa & S. Guthrie (Eds.), *Women and sport: Interdisciplinary perspectives*. Champaign, IL: Human Kinetics, pp. 341-359.
- Benn, T., Pfister, G., Jawad, H. (2012). *Muslim Women and Sport*. London, UK: Routledge
- Costa, D. M., i Guthrie, S. R. (1994). *Women and sport: interdisciplinary perspectives*. Champaign, IL: Human Kinetics
- Cheung, F. & Halpern, D. (2010). Women at the top. Powerful leaders define success as work + family in a culture of gender. *American Psychologist*, 65 (3), pp.182-193.
- Cuadrado, I. (2004). Valores y rasgos estereotípicos de género de mujeres líderes. *Psicothema*, 16 (2), pp. 270-275.
- Engel, A. (1994). Sex roles and gender stereotyping in Young women's participation in sport. *Feminism and Psychology*, (n. 4), pp. 439-448.
- Eagly, A. H. i Karau, S. J., (2002). Role congruity theory of prejudice toward female leaders. *Psychological Review*, (n. 109), pp. 573-598.
- Fernández, A. (2020). *La gestión deportiva en España liderada por mujeres*.
- Fasting, K. (1992). Nuevas estrategias para una coeducación en la educación física. En instituto de la Mujer: *El ejercicio físico y la práctica deportiva de las mujeres*. Serie Debate, (n.12).pp. 40-67.
- Loscertales, F i Núñez, T. (2009). La imagen de las mujeres en la era de la comunicación. *Revista científica de Información y Comunicación*, (n.6), pp. 427-462.
- Lagarde, M. (2001). Claves feministas para liderazgos entrañables. Managua: Universidad de las Mujeres de Puntos de Encuentro. pp. 11-110.
- Lupano, M. L. i Castro, A. (2010). Teorías implícitas del liderazgo masculino y femenino según ámbito de desempeño. *Revista Ciencias Psicológicas*, 5(2), pp.139-150
- Morales, J. F. i Cuadrado, I. (2004). Introducción: Teoría de congruencia de rol del prejuicio hacia líderes

- femeninos. *Rev. de Psicol. Gral. y Aplic.*, 57 (2), pp. 135- 146.
- Menéndez, M. (2001). “Una representación invisible: imagen actual de las mujeres en la información”, en *Mujeres en medio: repaso crítico a los medios de comunicación y su lenguaje*, Asociación de Mujeres Profesionales de la Comunicación (AMECO), España, pp. 77-96.
- Naciones Unidas Derechos Humanos. (2005). *Los estereotipos de género y su utilización*.
- Ortiz, M. (2001). “Igualdad de sexos en los medios de comunicación”, en *Mujeres en medio: repaso crítico a los medios de comunicación y su lenguaje*, Asociación de Mujeres Profesionales de la Comunicación (AMECO), España, pp. 97-116.
- Puig, B.N. i Soler, P.S. (2004). *Mujer y Deporte en España: Estado de la cuestión y propuesta interpretativa. Apunts: Educación Física y Deportes*. (n. 76), pp. 32-51. Barcelona.
- Piedra, J. (2019). La perspectiva de género en sociología del deporte en España: presente y futuro. *Revista Española de Sociología (REIS)*. Departamento de Educación Física y Deporte. Universidad de Sevilla. pp. 1-12
- Simon, M., Azzarito, L. (2017). “Singled out because of skin color...”: exploring ethnic minority female teachers’ embodiment in physical education. *Sport, Education and Society*
- Subirats, M. i Tomé, A. (1992). *Pautes d’observació per a l’anàlisi del sexisme en l’àmbit educatiu*. Quaderns de Coeducació (n.2). Institut de Ciències de l'Educació-Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona.
- Theberge, N. (1995). Gender, sport, and the construction of community: A case study from women's ice hockey. *Sociology of Sport Journal*, 12(4), pp. 389-402.
- Viladot, M. A. (2018). “Dones en alts càrrecs”. Generalitat de Catalunya. pp. 3-166.
- Witting, M. (2005). *El pensamiento heterosexual*. Barcelona: EGALES. EDITORIAL GAI Y LESBIANA, pp. 130-150.
- Walseth, K. (2015). Muslim girls’ experiences in physical education in Norway: What role does religiosity play? *Sport, Education and Society*, 20(3), pp. 304-322.
- Yukl, G., Van Fleet D. (1992). En Dunnette, M. D., Hoveh, L. M. (1992). *Handbook of industrial and organizational psychology*. California: Consulting Psychologists Press

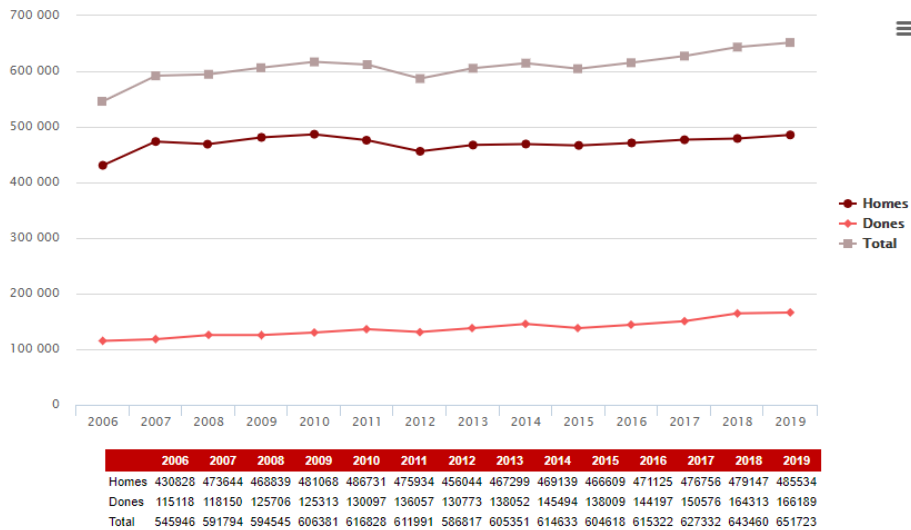

ANNEXES

Annex 1. Recerca teòrica

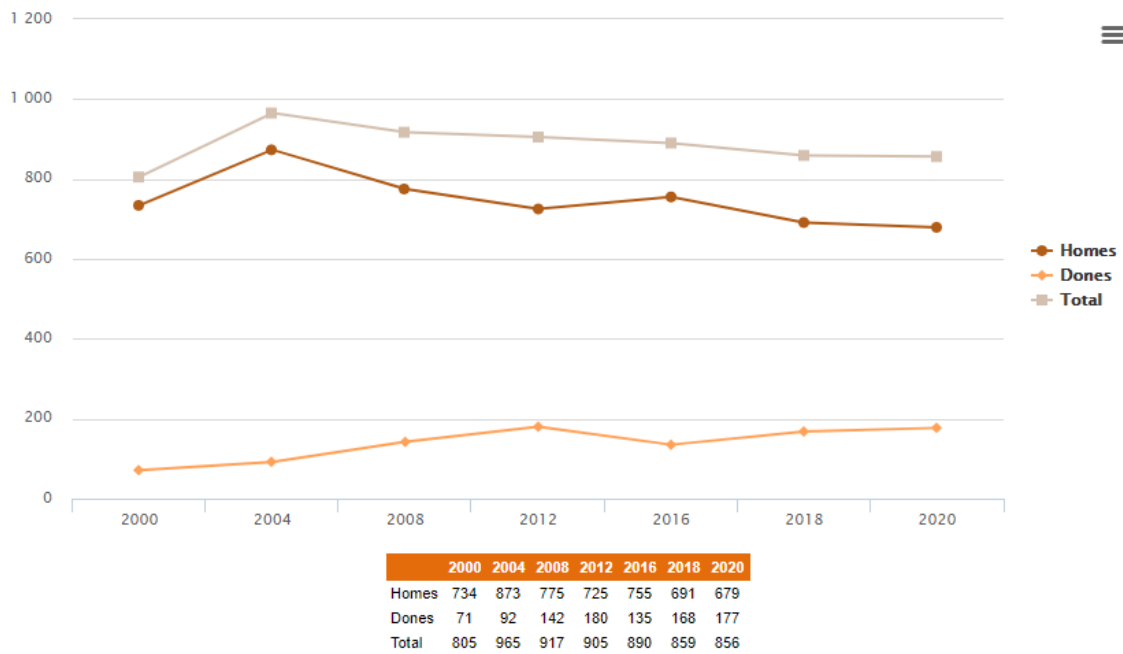
1.1. Dones en l'àmbit de gestió de direcció

Gràfic 1 - Nombre de llicència federatives per sexe a Catalunya (2006-2019)

Font: Observatori Català de l'Esport, 2020; a partir de Consejo Superior de Deportes, 2019

Gràfic 2 - Composició de les juntes directives de les Federacions Catalanes (2000-2020)

Font: Observatori Català de l'Esport, 2020; a partir de Consejo Superior de Deportes, 2019

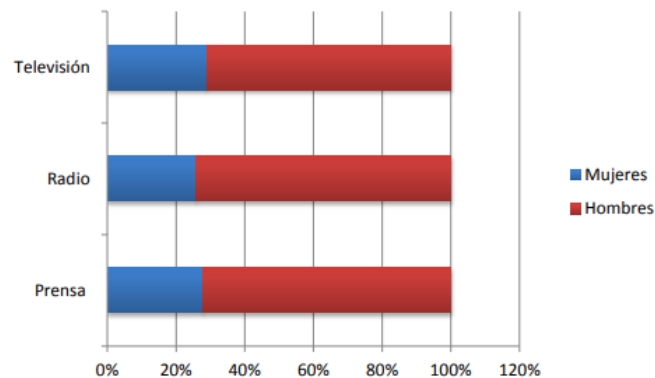
1.2. Obstacles i limitacions àmbit esportiu: Mitjans de comunicació

Gràfic 1 - Presència general de dones i homes en les notícies

Temàtica	Prensa, Radio, Televisión			Internet, Twitter		
	Mujer	Hombre	N	Mujer	Hombre	N
Política y gobierno	25%	75%	73	37%	63%	81
Economía	17%	83%	35	23%	77%	22
Ciencia y Salud	43%	57%	7	0%	100%	5
Social y Legal	29%	71%	352	21%	79%	71
Crimen y Violencia	51%	49%	61	37%	63%	57
Celebrities, Artes y Medios, Deportes	6%	94%	52	45%	55%	53
Otros	0%	0%	0	100%	0%	1
Global Mujeres	28%			33%		

Font: Proyecto Global de Monitoreo de Medio (WACC). 2015

Gràfic 2 - Presència de dones i homes com subjectes de la notícia en el seu país, segons el mitjà de comunicació.

Font: Proyecto Global de Monitoreo de Medio (WACC). 2015

Annex 2. Recerca empírica

1.1. Entrevistes transcrites

Entrevista M.P

Primer bloc: Contextualització

1. Per començar m'agradaria que m'expliquessis qui ets, on treballes actualment i quines són les tasques que desenvolupes.

Jo sóc la M.P treballant com a coordinadora d'un programa per joves en risc d'exclusió que depèn de la Federació Catalana de Basquet. Porto tota la part de gestió del programa, coordinació de l'equip tècnic d'entrenadors i entrenadores i seguiment pressupostari.

2. De forma acurada em podries explicar quin ha sigut el recorregut acadèmic i professional que has hagut de realitzar per ocupar el càrrec que ocupes actualment?

Vaig estudiar CFGS en Integració Social i posteriorment vaig accedir a la universitat per fer Ciències de l'esport a la UB. Vaig estar treballant com a segona entrenadora durant molt de temps i sempre he estat vinculada al bàsquet d'una manera o altra. He treballat com a monitora de lleure en molts campus d'estiu i finalment vaig començar a portar diferents equips de monitors i a partir d'aquí la coordinació d'aquests per diferents entitats i organitzacions, fins que un dia ja farà uns 5 anys em van oferir la plaça de coordinar aquest programa a la federació.

Segon bloc: Obstacles i limitacions

3. Creus que pel que fa tant les dones com els homes tenen les mateixes oportunitats en el món esportiu, en concret, en l'àmbit laboral?

No, crec que encara existeixen moltes desigualtats i en l'àmbit esportiu més, passant pel poc reconeixement que tenen els esports femenins. Per exemple, quan parlem de basquet donem per fet que es d'equips masculins i en el cas del futbol ni diguem.

A nivell laboral, és si més no curiós veure que la majoria de coordinadores de programes socials som dones, mentre que els programes més relacionats amb tecnificació són homes coordinadors. A nivell de gestió les dones sempre tenen molta més presència en càrrecs administratius i comptables mentre que els homes la tenen en llocs de direcció o temes control pressupostari. Desconec si existeixen desigualtats salarials entre homes i dones.

4. Les dones tenen més possibilitats/facilitats que els homes per trobar feina en la gestió de direcció de les Federacions Esportives a Catalunya?

Totalment, la carrera que has desenvolupat pesa molt i en el cas dels homes hi ha moltes més oportunitats i facilitats que per les dones.

5. Podries dir-me de forma aproximada quin percentatge de dones i d'homes ocupen càrrecs de gestió de direcció dins la federació en la qual formes part?

Doncs el que comentava, no sabia dir el % però en general els càrrecs directius son ocupats per homes, mentre que tots els càrrecs "socials" o administratius som dones.

6. Amb el transcurs del temps t'has topat amb obstacles o limitacions que han pogut condicionar o han condicionat que poguessis arribar al càrrec que ocupes actualment o càrrecs anteriors?

Si, el fet de no tenir experiència en equips federats masculins.

7. Coneixes el concepte "Sostre de vidre"? Em podries explicar breument que significa? I quines solucions / mesures creus que s'haurien de prendre per acabar amb el sostre de vidre i que més dones puguin accedir a alts càrrecs en les federacions esportives?

El conec relativament, entenc que és el fet que les dones tenim més dificultats per accedir a càrrecs de responsabilitat. Vaig llegir en un informe del tercer sector que curiosament la majoria d'entitats socials estaven dirigides per dones, sempre que el pressupost que gestionessis estigui en els 100.000 euros a partir d'aquí en la majoria de casos les direccions eren masculines, no sé si tindrà a veure, però és significatiu com s'associa el poder econòmic a càrrecs masculins.

No crec que els "cupos" o la discriminació positiva, però és cert que haurien de canviar els processos de selecció i la cultura empresarial en general per valorar les persones pels seus mèrits i capacitats, independentment del seu sexe, origen, edat, etc.

Tercer bloc: Què podem fer? Oportunitats i igualtat

8. Al llarg de la teva carrera, trajectòria has vist avenços cap a la igualtat per la dona en el teu camp? Quines? Pots posar algun exemple?

Sí! La visibilització de l'esport femení ha estat molt important i també molts clubs han apostat per tirar endavant les seccions femenines. Ha sigut una llarga lluita, però es van veient els fruits.

9. Tens referents que t'han ajudat a tirar endavant quan hi havia dificultats? Qui són? Per què són referents per tu?

La meva entrenadora va ser una gran referent per mi, perquè era entrenadora en un moment en què hi havia molt poques, i va lluitar molt pel nostre equip. A escala professional he tingut dones cap que han tingut les coses molt clares i han lluitat per aconseguir que els seus equips tirassin endavant, algunes vegades millors que altres, però el que és clar és que d'elles me n'emporto grans aprenentatges.

10. Quin rol tenen els referents per les noves generacions?

És molt important veure que és possible i que hi ha persones, dones referents, en l'esport.

11. Creus que gràcies al moviment feminista s'han aconseguit transformacions dins l'àmbit esportiu o creus que ha sigut per altres factors?

Crec que el moviment feminista ha contribuït a generar consciència social, a visibilitzar i a sensibilitzar la ciutadania, i per això ha aconseguit treure en moltes dones la necessitat de reivindicar el seu lloc i la seva participació. Altres factors han contribuït com mesures de contractació, lleis d'igualtat, però al final crec que el propi empoderament de les dones en l'àmbit esportiu és el que ha aconseguit els majors resultats.

Entrevista R.L

Primer bloc: Contextualització

1. Per començar m'agradaria que m'expliquessis qui ets, on treballes actualment i quines són les tasques que desenvolupes.

Hola soc la R.L ara treballo en un gimnàs privat . Porto tota la part administrativa i de gestió d'usuàries i usuaris.

2. De forma acurada em podries explicar quin ha sigut el recorregut acadèmic i professional que has hagut de realitzar per ocupar el càrrec que ocupes actualment?

Jo vaig estudiar INEF , perquè l'esport és la meva passió. De petita vaig començar a jugar a futbol a l'escola, era solament jo en un equip de nens i després quan ja vaig ser més gran vaig anar a fer un campus d'estiu en un equip femení de futbol i em va agradar i vaig continuar. A l'acabar el batxillerat vaig voler estudiar INEF . Ja no jugava a futbol però si vaig voler fer d'entrenadora i em vaig treure el títol de Cicle inicial de Tècnic Esportiu de Futbol, així vaig poder entrenar a l'equip infantil del poble. Mentre estudiava per treure'm el Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport i vaig descobrir que la part de l'associacionisme i les federacions esportives m'interessava molt . Necessitava treballar i vaig trobar feina en un gimnàs de barri, donant classes d'aerobic i portant la secretaria .

Després vaig posar-me a estudiar un màster en gestió d'entitats esportives. Em vaig presentar a una plaça d'auxiliar administrativa a la Federació catalana de futbol. Vaig estar treballant tres anys Com a sòcia del meu equip de futbol em van triar com a vicepresidenta del nostre club i així vaig començar a anar a l'Assemblea de la Federació catalana. Ara ja ho he deixat, perquè amb les criatures i la feina al gimnàs no tinc temps per a res més.

Segon bloc: Obstacles i limitacions

3. Creus que pel que fa tant les dones com els homes tenen les mateixes oportunitats en el món esportiu, en concret, en l'àmbit laboral?

No no, jo ho he vist, ara comença a veure's el futbol femení però fins fa molt poquet les jugadores ni tan sols teníem cap reconeixement.

I com a entrenadores, quasi totes les noies érem segones entrenadores tant pels equips de futbol femení com pel masculí. De fet fins hi tot cobràvem menys que els homes. Ho suplíem entrenant a més d'un equip de petits. Encara que tinguéssim titulació. Ara això crec que està canviant .

4. Les dones tenen més possibilitats/facilitats que els homes per trobar feina en la gestió de direcció de les Federacions Esportives a Catalunya?

És un problema, perquè les dones que volem apostar per la gestió esportiva, ho fem en una edat en la qual hem de decidir si volem tenir criatures o dedicar-nos a la feina.

Si et quedes en el nivell administratiu encara et pots mantenir en la feina, però conec a dones que fins hi tot volent promocionar, passant de tècnica a directiva, tenint un bon currículum i trajectòria en la federació no han estat seleccionades i s'ha preferit buscar algun home de fora. Un argument és la dificultat per conciliar la vida personal amb la professional.

5. Podries dir-me de forma aproximada quin percentatge de dones i d'homes ocupen càrrecs de gestió de direcció dins la federació en la qual formes part?

Jo ara ja no formo part, però pel que fa a l'any passat la junta directiva de la federació catalana de futbol, presidència, vocalies, etc. el 100% eren homes. Ara càrrecs contractats no ho sé.

Fa 8 anys, a la meua època també era del 100% homes i pel que fa a contractació de gerents, directors de secció, i equip tècnic i administratiu. Els càrrecs superiors sempre eren homes, menys alguna dona, com a tècnica i administratives dones.

6. Amb el transcurs del temps t'has topat amb obstacles o limitacions que han pogut condicionar o han condicionat que poguessis arribar al càrrec que ocupes actualment o càrrecs anteriors?

Si, perquè jo no vaig voler presentar-me a un càrrec de direcció de secció perquè no podia combinar-ho amb els horaris del nen. Es feien reunions fora de l'horari de feina i a més hi havien viatges. A més hi havia companys que volien presentar-se.

7. Coneixes el concepte "Sostre de vidre"? Em podries explicar breument que significa? I quines solucions / mesures creus que s'haurien de prendre per acabar amb el sostre de vidre i que més dones puguin accedir a alts càrrecs en les federacions esportives?

Sostre de vidre, és això que explico, les dificultats que tenim les dones per a poder promocionar. Es diu de vidre perquè no es veuen perquè nosaltres mateixes renunciem a la promoció. Si tenim criatures demanem reducció de jornada i això no es pot combinar amb un càrrec directiu. Jo em vaig sentir dir: que quan tens criatures no pots rendir al mateix a la feina!!

Encara existeixen molts estereotips de gènere que donen una visió de la dona que s'oposa a la idea que tenim d'un directiu d'empresa, les dones es presenten com afectuoses, cordials, atentes, empàtiques, cooperatives... i als homes com assertius, independents, segurs de si mateixos, competitius... Aquests estereotips masculins encaixen amb els estereotips del clàssic alt directiu millor que els estereotips femenins.

Les mesures que marquen la Llei d'Igualtat podrà contribuir a trencar aquest sostre de vidre, mitjançant: la corresponsabilitat i la conciliació amb la vida personal, familiar i professional. tant per a homes com per a dones. El període de paternitat obligatori per als homes. I la il·legalització de la bretxa salarial, és a dir, un mateix salari per una mateixa categoria professional. Ara s'està aplicant la igualtat retributiva, esperem que també arribi al món de l'esport.

Tercer bloc: Què podem fer? Oportunitats i igualtat

8. Al llarg de la teua carrera, trajectòria has vist avenços cap a la igualtat per la dona en el teu camp? Quines? Pots posar algun exemple?

Ara penso que les coses estan millorant una mica, perquè hi ha mesures per a conciliar i la llei d'Igualtat d'oportunitats entre homes i dones també ajuda.

Ara quan veig el futbol femení a la tele penso que estem avançant molt. Els mitjans, la tele, sobre tot ara ho està prioritzant

A nivell d'estudis, penso que des de INEF també s'està treballant molt i es lluita per a la igualtat d'oportunitats en el sector.

9. Tens referents que t'han ajudat a tirar endavant quan hi havia dificultats? Qui són? Perquè són referents per tu?

Com que el futbol m'agrada, les meves referents han sigut jugadores. L'americana Mia Hamm, i n'hi ha moltes més. Ara hi ha la Macarena Sánchez, una argentina que lluita per la igualtat en el futbol. Ha posat una denúncia, perquè el seu equip l'ha acomiadat i ella lluita perquè a les dones futbolistes se les consideri professionals.

10. Quin rol tenen els referents per les noves generacions?

Són molt importants, però l'escola i els mitjans de comunicació han d'ajudar molt. No veig gaires youtubers que parlin d'igualtat !!

11. Creus que gràcies al moviment feminista s'han aconseguit transformacions dins l'àmbit esportiu o creus que ha sigut per altres factors?

Crec que el moviment feminista ha treballat molt, i s'han aconseguit moltes coses en alguns esports, però el futbol continua sent el patriarcat esportiu per excel·lència, tant en el camp com en la tribuna.

De fet el que em preocupa encara més es que el futbol ja no és un esport, és un negoci, en un entorn capitalista i patriarcal, aleshores la lluita del moviment feminista és política social i esportiva.

Per exemple el moviment feminista a Sant Boi porta treballant molts anys i ha definit un seguit de propostes en l'àmbit esportiu:

- *Fomentar un Pla d'Igualtat per a les entitats esportives,*
- *Formació específica amb perspectiva de gènere pel professorat d'educació física*
- *Fomentar des de la premsa local la visibilitat de les esportistes del municipi.*
- *Impulsar accions específiques pel col·lectiu femení per la pràctica d'esports masculinitzats com el bàsquet al carrer, l'skate...*
- *Disseny dels espais públics que s'utilitzen per a la pràctica esportiva: evitar llocs aïllats, posar llum, llenguatge inclusiu en el material de difusió, etc.*
- *Impulsar mesures per afavorir la igualtat en l'esport d'elit.*
- *Visibilitzar les esportistes del municipi i apoderar-les des de l'administració pública.*
- *Les dones han d'estar en tots els espais de poder i decisió.*

Entrevista M.P

Primer bloc: Contextualització

1. Per començar m'agradaria que m'expliquessis qui ets, on treballes actualment i quines són les tasques que desenvolupes.

Sóc un noi de 26 anys de Barcelona, que actualment estic treballant d'entrenador de bàsquet en un club, i entreno tant a nens de primària, com un equip de categoria Junior. Les meves funcions són les de primer entrenador, on es preparen els entrenaments tant físics com tàctics de joc, i els partits de lliga.

2. De forma acurada em podries explicar quin ha sigut el recorregut acadèmic i professional que has hagut de realitzar per ocupar el càrrec que ocupes actualment?

Per poder exercir d'entrenador el que vaig haver de fer va ser un curs d'entrenador de bàsquet, un intensiu de 2 setmanes, on et demanaven, com a mínim, tenir els estudis de la ESO. Un cop aprovat el curs intensiu, el mateix club on jo jugava com a jugador federat del club, em van oferir la possibilitat de poder portar diversos equips de bàsquet i diferents categories.

Segon bloc: Obstacles i limitacions

3. Creus que pel que fa tant les dones com els homes tenen les mateixes oportunitats en el món esportiu, en concret, en l'àmbit laboral?

En aquest aspecte no conec gaire el camp, però sí que des del meu punt de vista i la meua trajectòria com a jugador i entrenador, sí que sempre he vist molts més homes exercint les funcions com entrenadors, tant en equips masculins com femenins, en canvi entrenadores, només he vist una noia amb un equip masculí i varies en equips femenins.

4. Les dones tenen més possibilitats/facilitats que els homes per trobar feina en la gestió de direcció de les Federacions Esportives a Catalunya?

Des del meu punt de vista, o almenys en el club que jo exerceixo, sí que és veritat que en els càrrecs de direcció hi predominen més els homes. Això sí, en càrrecs més inferiors, però no menys importants, les dones que hi treballen són més nombroses.

5. Podries dir-me de forma aproximada quin percentatge de dones i d'homes ocupen càrrecs de gestió de direcció dins la federació en la qual formes part?

No ho sé amb certesa, però m'arriscaria a dir que un 70% homes i un 30% dones.

6. Amb el transcurs del temps t'has topat amb obstacles o limitacions que han pogut condicionar o han condicionat que poguessis arribar al càrrec que ocupes actualment o càrrecs anteriors?

Durant tota la meua carrera com a jugador i entrenador, reconec que mai m'he trobat amb cap mena d'obstacle ni d'impediment. Tanmateix tampoc he tingut mai favoritismes ni ajudes extres, sempre he hagut de lluitar amb la competència d'altra gent per aconseguir els càrrecs que jo volia.

7. Coneixes el concepte "Sostre de vidre"? Em podries explicar breument que significa? I quines solucions / mesures creus que s'haurien de prendre per acabar amb el sostre de vidre i que més dones puguin accedir a alts càrrecs en les federacions esportives?

No sabria definir-ho, no estic informat.

Tercer bloc: Què podem fer? Oportunitats i igualtat

8. Al llarg de la teua carrera, trajectòria has vist avenços cap a la igualtat per la dona en el teu camp? Quines? Pots posar algun exemple?

Sincerament, no he vist que hi hagués un progrés o cap avanç cap a la igualtat, almenys sota la meua experiència no he vist cap mena d'intenció per cap part de l'equip directiu o responsable a l'hora de buscar aquesta igualtat. Tot ha seguit com sempre, encara hi així tampoc hi ha hagut cap cas de queixa, almenys en el Club.

9. Tens referents que t'han ajudat a tirar endavant quan hi havia dificultats? Qui són? Per què són referents per tu?

Sincerament, vaig aprendre molt d'un entrenador meu de fa molts anys, i en ell em veia reflectit al cap dels anys d'exercir d'entrenador, a part d'això sóc bastant independent i no he necessitat ajudes o guies per poder afrontar les dificultats.

10. Quin rol tenen els referents per les noves generacions?

Jo crec que ara mateix tenir un bon entrenador o una bona persona que et faci de referent o guia, és molt important, ja que avui en dia, vivim en un món guiat per les xarxes socials, internet, i una imatge impersonal que es dona de la vida de tothom a través d'una pantalla.

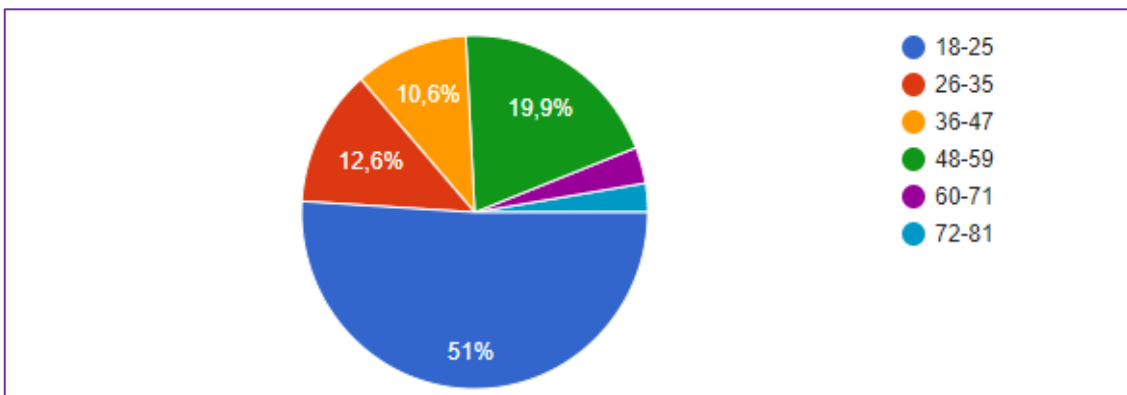
Aleshores crec que tenir algú dia a dia que et doni consells o t'ensenyi a valorar les coses reals de veritat és molt important. Una persona de carn i ossos que et digui les veritats i sàpigues a l'hora del demà afrontar els problemes i no caure en la misèria.

11. Creus que gràcies al moviment feminista s'han aconseguit transformacions dins l'àmbit esportiu o creus que ha sigut per altres factors?

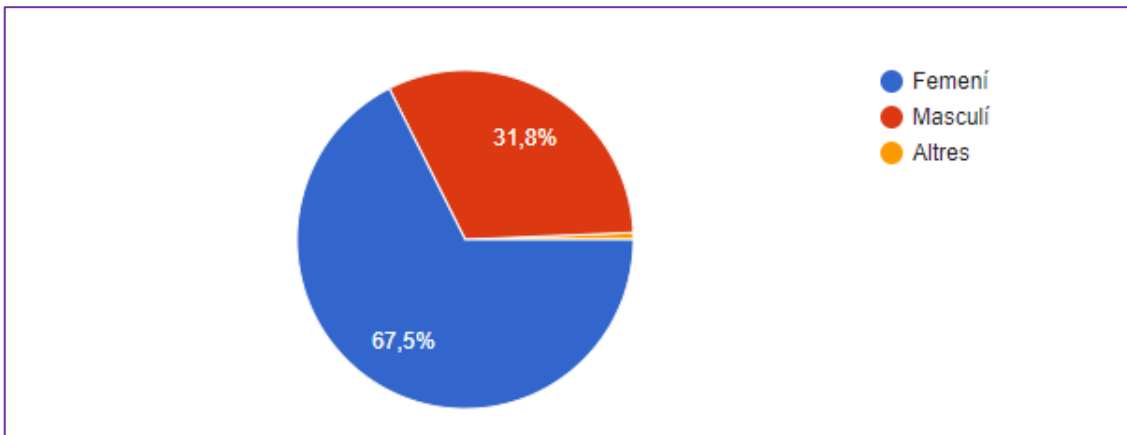
Desconec totalment si el moviment feminista hagi aconseguit alguna transformació en l'àmbit esportiu, tot i així, em sembla que ha de ser un moviment que no s'aturi mai, i que encara que vivint a Espanya sempre és més difícil poder exercir els nostres drets i igualtats, res és impossible.

1.2. Resultats Enquesta

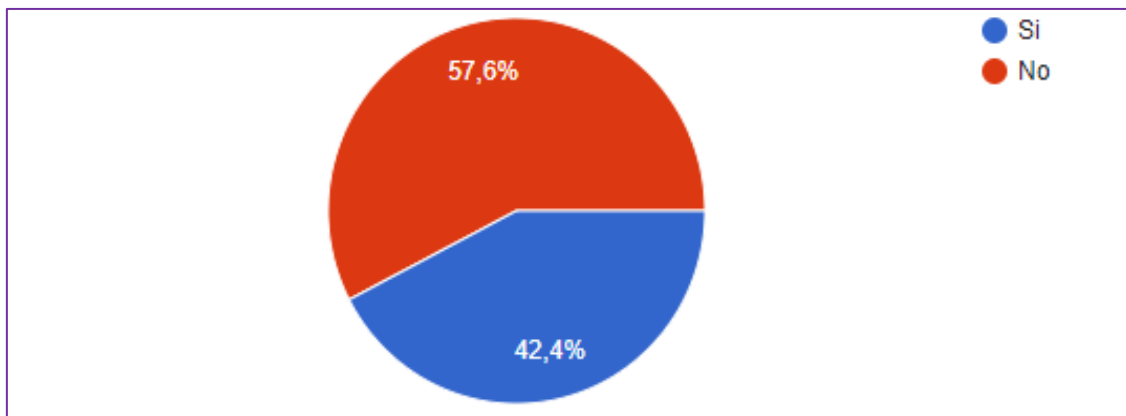
Edat

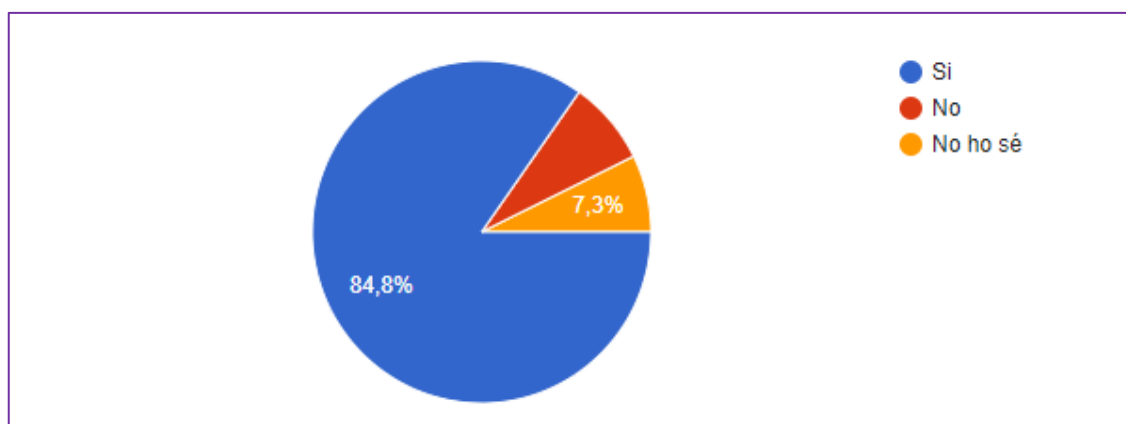
Sexe

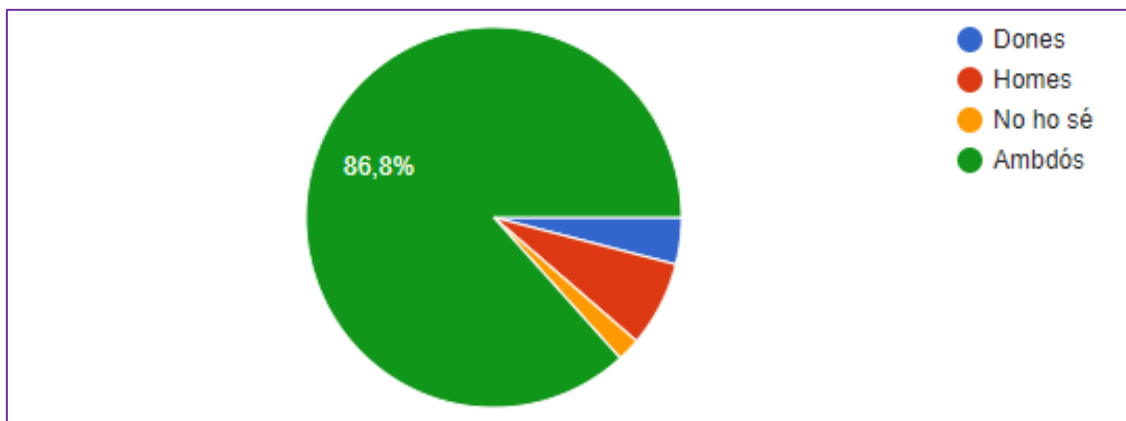
Actualment practiques algun esport?

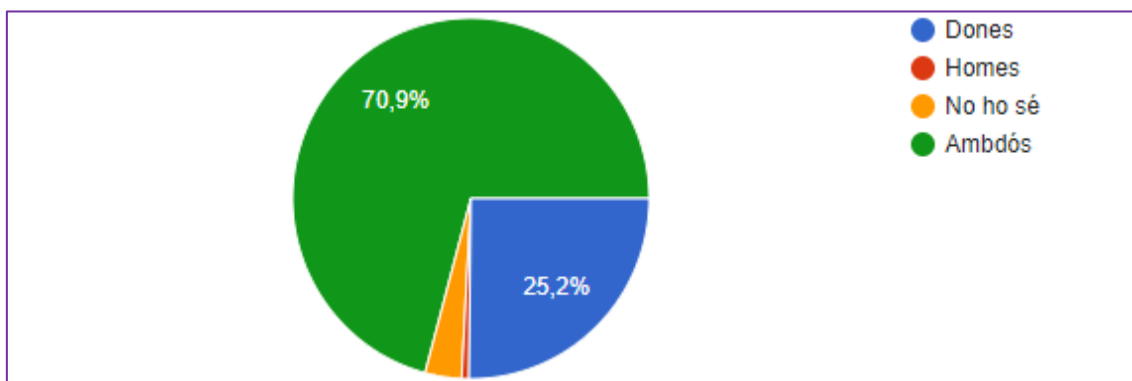
Creus que les dones tenen més dificultats per accedir a càrrecs de direcció?

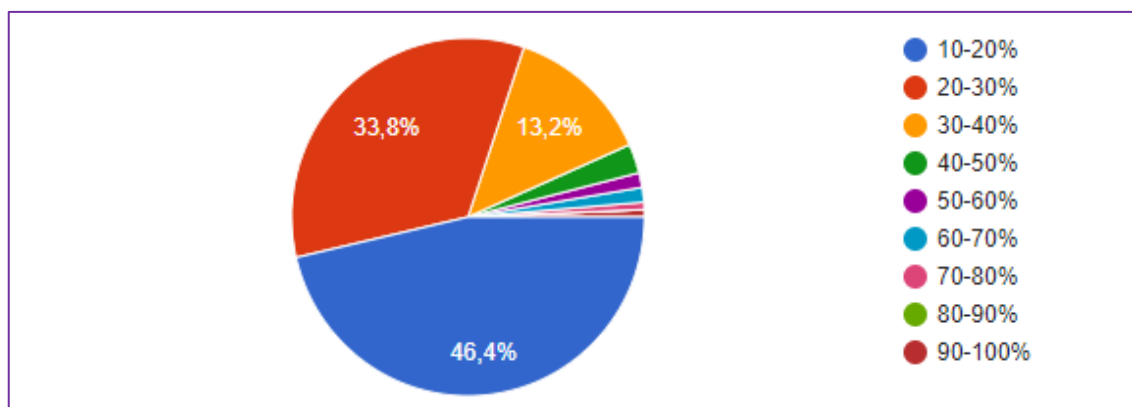
Qui creus que té més capacitats per dirigir equips?

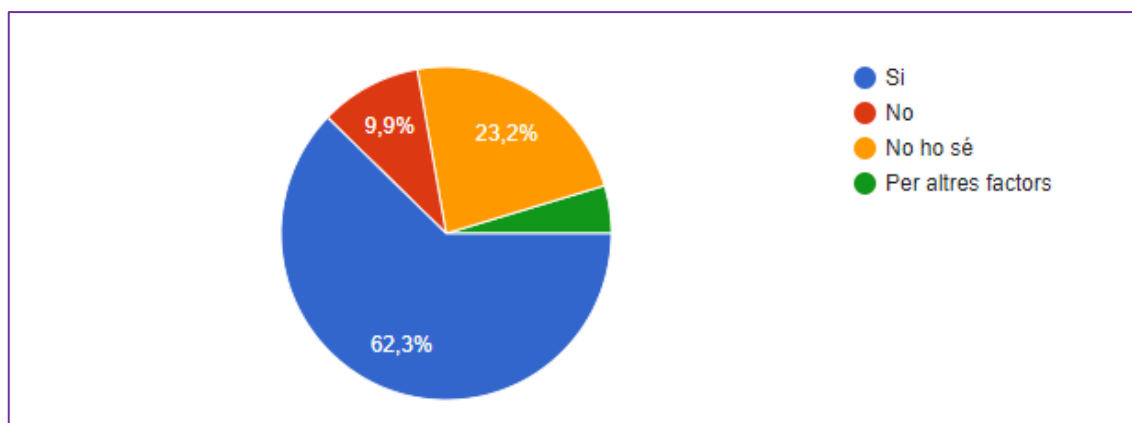
Qui creus que té més habilitats socials?

Quin percentatge de dones creus que poden ocupar alts càrrecs en les Federacions Esportives Catalanes?

Creus que gràcies al moviment feminista s'han aconseguit transformacions dins l'àmbit esportiu?

Si creus que ha sigut per altres factors, podries dir quins?

- Cada vegada les dones estan demostrant unes qualitats molt superior en organització respecte als homes que estan en alts càrrecs, moltes vegades pel mètode democràtic.
- Equiparacions depenent del sexe, com per exemple al futbol i a la visibilització en les competicions de les lligues, donant publicitat, mateixes oportunitats o premis dels guanyadors/es.
- L'esport d'elit, malauradament sempre ha estat dirigit i enfocat cap als homes, les dones no han tingut facilitats, tot el contrari, i també malauradament per dirigir una federació o tenir un càrrec "important", sembla que si no has estat en un esportista d'elit, no has estat res...
- Temes polítics. Que vénen del passat dictatorial en el qual ha viscut aquest país i fins que no morin els fills i néts d'aquests polítics, serà difícil que això canviï. Però segur que amb les reivindicacions feministes s'aconseguiran cada vegada més avenços.
- Les lleis d'igualtat.
- Evolució de la societat en l'àmbit esportiu, però no gràcies al feminisme sinó gràcies a les noves generacions que pugen amb valors més moderns.